

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การท่องเที่ยวได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและจัดการอย่างมีระบบจนกลายเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับหลายประเทศ ก่อให้เกิดการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยว (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. 2548 : 1) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ และกระจายรายได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การท่องเที่ยวจึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนา กลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุด ดำเนินกิจการครอบคลุมทั่วโลก (ทิพวรรณ พุ่มมณี. 2551 : 1)

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ และพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดรายได้ การลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ทำให้เกิดการจ้างงาน และการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในการกระตุ้นการท่องเที่ยว จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และจากภายนอกประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก (อุไรวรรณ จอมชื่อตรง และเสาวลักษณ์ เลิศเจริญบัณฑิต. 2550 : 1)

นอกจากการท่องเที่ยวจะเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความสำคัญ มีบทบาทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย รวมทั้งเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวโลกแล้ว ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งอดีตและปัจจุบัน การท่องเที่ยวนับเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ทำให้ประเทศเกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ และหลุดพ้นวิกฤตเศรษฐกิจได้ ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศได้กว่าปีละ 250,000 ล้านบาท (สุเทพ พันประสิทธิ์, เลิศพร ภาระสกุล และวันเพ็ญ พินเือก. 2550 : 1) มีรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศเป็นอันดับสองรองจากรายได้จากการส่งออกคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. 2548 : 1)

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้แก่ประชาชน เพิ่มรายได้ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศ โดยประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติอยู่หลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหาดทราย ชายทะเล อุทยาน ธรรมชาติ ป่าเขา

ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น ชลบุรี ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย จันทบุรี ตราด กาญจนบุรี เป็นต้น

ในปัจจุบันประเทศไทยยังมีพื้นที่เหมาะสมจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่มาก รัฐบาลได้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการบริการทางการท่องเที่ยว มีแนวทางที่ชัดเจน ควบคู่กับตลาด มีการสำรวจและศึกษาความเหมาะสม การวางแผนหลักในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีในอนาคต (ทิพวรรณ พุ่มมณี. 2551 : 3)

จังหวัดกาญจนบุรีกล่าวได้ว่าเป็นดินแดนแห่งธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผืนป่า พรรณไม้ ถ้ำ น้ำตก และประเพณีวัฒนธรรมอันหลากหลายของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อย่างเอื้ออารี ทั้ง ไทย พม่า มอญ ปากะญอ (กะเหรี่ยง) ยิ่งไปกว่านั้น ยังเต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเหตุการณ์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีอนุสรณ์สถานหลายแห่ง ปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐาน เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานทหารสัมพันธมิตร พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด เป็นต้น

ด้วยความหลากหลายของลักษณะพื้นที่และเรื่องราวที่สั่งสมอยู่ในจังหวัดชายแดน ตะวันตกแห่งนี้ จังหวัดกาญจนบุรีจึงเป็นจุดหมายปลายทางที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย และทุกฤดูกาล จังหวัดมีเนื้อที่ประมาณ 12 ล้านไร่ หรือ 19,483 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง มีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2553 : 62)

สะพานข้ามแม่น้ำแคว นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ามะขาม ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือตามทางหลวงหมายเลข 323 ประมาณ 4 กิโลเมตร แยกซ้ายประมาณ 400 เมตร เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง สร้างขึ้นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยกองทัพญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร ได้แก่ ทหารอังกฤษ อเมริกัน ออสเตรเลีย ฮอลันดาและนิวซีแลนด์ประมาณ 61,700 คน และกรรมกรชาวจีน ญวน ชาว มลายู ไทย พม่า อินเดียอีกจำนวนมาก มาก่อสร้างทางรถไฟสายยุทธศาสตร์เพื่อเป็นเส้นทางผ่านไปสู่ประเทศพม่า ซึ่งเส้นทางช่วงหนึ่งจะต้องข้ามแม่น้ำแควใหญ่จึงต้องมีการสร้างสะพานขึ้น

การสร้างสะพานและทางรถไฟสายนี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก ความทารุณของ สงครามและโรคภัยตลอดจนการขาดแคลนอาหารทำให้เชลยศึกจำนวนหลายหมื่นคนต้อง เสียชีวิตลง ดังนั้นสะพานข้ามแม่น้ำแควจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์

ได้เป็นอย่างดี จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

สะพานข้ามแม่น้ำแควนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว ดังนั้น จังหวัดกาญจนบุรีจึงร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย กองพลทหารราบที่ 9 ส่วนราชการ องค์กร และหน่วยงานเอกชนจัดงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควขึ้น โดยจัดให้เป็นงานประจำปีของจังหวัดกาญจนบุรี ณ บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว มีขึ้นราววันที่ 27 พฤศจิกายนถึงวันที่ 7 ธันวาคมของทุกปี นับได้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงกับสะพานข้ามแม่น้ำแคว ยังมีแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นมากมาย อาทิ ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายพลอยต่าง ๆ และเสื้อผ้า เป็นต้น

สภาพการท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีในปัจจุบัน พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาท่องเที่ยวบริเวณนี้เป็นจำนวนมาก ขาดการดูแลรักษา ขาดการเอาใจใส่สภาพพื้นที่โดยรวม อาจเป็นเพราะการปล่อยปละละเลยของเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการบางรายขาดจิตสำนึก ขาดความรับผิดชอบ อีกทั้งยังขาดพื้นที่ที่เป็นลานจอดรถและภาชนะรองรับขยะไม่เพียงพอ ซึ่งก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้ที่มาท่องเที่ยว และอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดได้

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แนวทางหนึ่งที่สามารถทำได้ คือ จำเป็นต้องมีการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ได้มาเยี่ยมชมสะพานข้ามแม่น้ำแควว่าเขาคิดอย่างไรกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว และต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องปรับปรุง แก้ไข อะไรอย่างไร ผลจากการศึกษาข้อมูลสำคัญที่จะนำไปวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว ผู้วิจัยในฐานะเป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีเห็นความสำคัญของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น จึงมีความสนใจที่จะหาข้อมูลที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้ยังมีร้านขายของที่ระลึกตั้งขึ้นอยู่มากมาย นับเป็นจุดสนใจแห่งหนึ่ง ที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเที่ยวบริเวณนี้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จากการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องทำการสำรวจ สังเกต และสนทนาสอบถาม กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวถึงสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อให้ทราบได้ว่ามีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและควรนำมาศึกษา ได้แก่ บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน ร้านขายของที่ระลึก และสภาพสิ่งแวดล้อม จากประเด็นดังกล่าว จะทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อให้เกิดการตื่นตัว และการมีจิตสำนึกในการให้บริการ รวมไปถึงการช่วยกันอนุรักษ์รักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว ให้คงอยู่สืบไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์

ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแควของจังหวัดกาญจนบุรี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแควจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ 20 – 30 มกราคม พ.ศ. 2555 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 3,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแควจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ 20 – 30 มกราคม พ.ศ. 2555 จำนวน 200 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

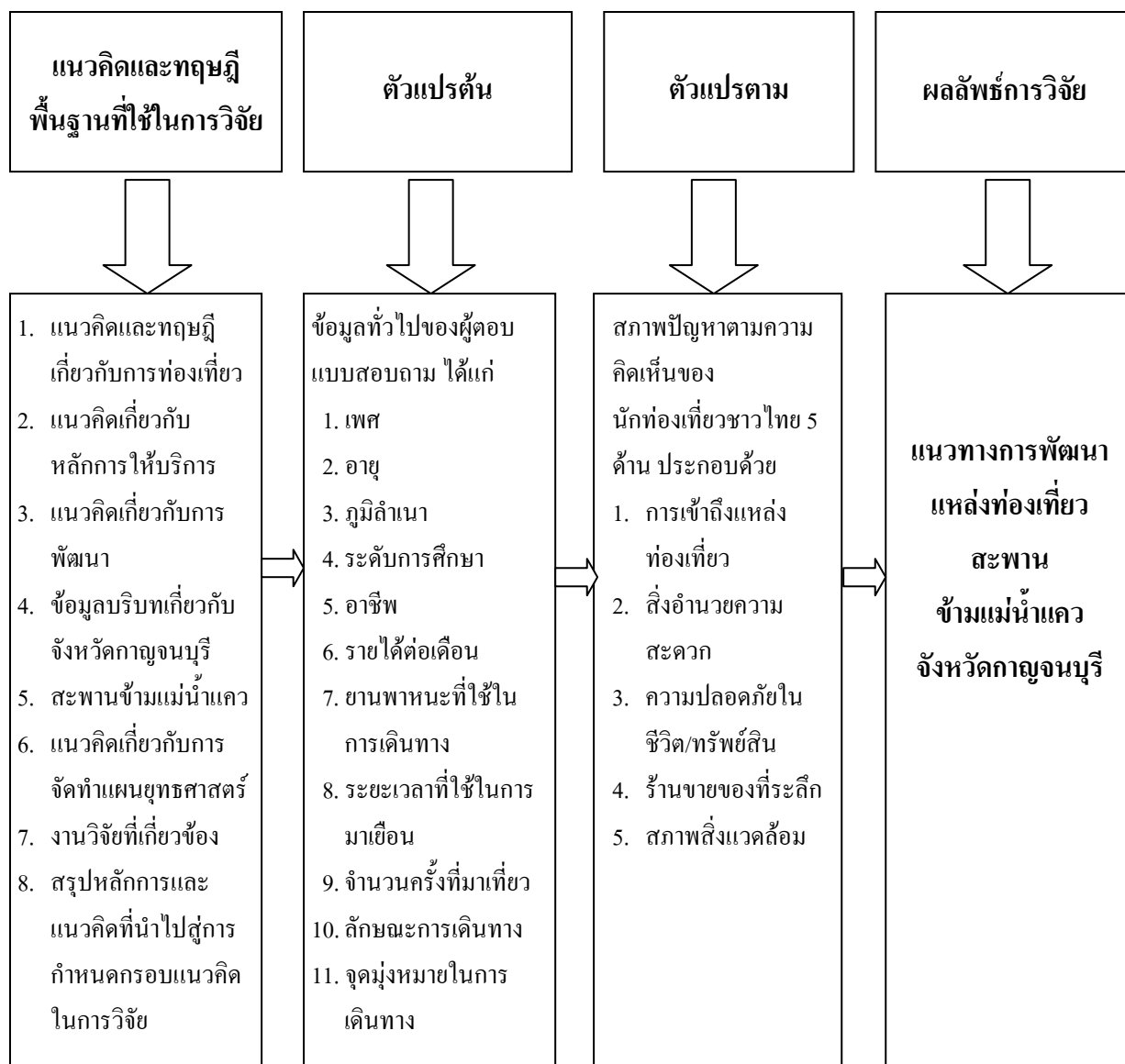
3.1 ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการมาเยือน จำนวนครั้งที่มาเที่ยว ลักษณะการเดินทาง และจุดมุ่งหมายในการเดินทาง

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับ

- 3.2.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 3.2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.2.3 ด้านความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน
- 3.2.4 ด้านร้านขายของที่ระลึก
- 3.2.5 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการพัฒนา หมายถึง การนำข้อมูล สภาพปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วิเคราะห์ที่ได้มา จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแควจังหวัดกาญจนบุรี

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ในรัศมี 1 ตารางกิโลเมตร นับจากสะพานข้ามแม่น้ำแคว

สภาพปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ในประเด็นที่คำนวณค่าเฉลี่ยได้ในระดับปานกลาง ลงไปถึงระดับน้อยที่สุด (คะแนนระหว่าง 3.40 – 1.00)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการเดินทางมายังสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี โดยทางบก

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งที่จัดบริการให้นักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย ที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ที่จอดรถหรือลานจอดรถ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก ศูนย์บริการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ให้บริการ บริเวณจุดพักผ่อน ความร่มรื่น จำนวนถังขยะ และห้องน้ำ/สุขา

ความปลอดภัยในชีวิต/ทรัพย์สิน หมายถึง ความปลอดภัยในเรื่องชีวิตทรัพย์สิน ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งระบบคมนาคมขนส่ง ระบบรักษาความปลอดภัย การให้บริการของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ร้านขายของที่ระลึก หมายถึง ร้านขายผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี หรือใกล้เคียงเป็นสินค้าที่เป็นหัตถกรรมและจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมและซื้อขาย ตั้งอยู่บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว

สภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นอยู่รอบๆ ตัวที่มีลักษณะกายภาพที่เห็นได้และไม่สามารถเห็นได้ โดยเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี

สะพานข้ามแม่น้ำแคว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง จังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศไทย มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง มีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรี และเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี
2. ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี